

ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОСТІ ТА НАПРЯМИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Віктор Васильович Іванієнко, к.е.н., професор, професор кафедри міжнародних економічних відносин, Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця

Карина Валеріївна Сатушева, к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин, Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця

Глобальні екологічні проблеми та кризи сучасності породжені протиріччями суспільного розвитку, що значно зросли масштабами впливу діяльності людства на навколишній світ, пов'язані з нерівномірністю соціально-економічного та науково-технічного розвитку країн та регіонів; екологічні кризи, що виникають як наслідок природних процесів; екологічні кризи, викликані антропогенним впливом та нераціональним природокористуванням (див. рис. 1).

Рис. 1. Глобальні екологічні проблеми сучасності (складено авторами).

Слід визнати, що головними причинами, що призвели до загрозливого стану довкілля України, є: використання застарілих технологій виробництва та обладнання; висока енерго- та матеріаломісткість виробництва; високий рівень концентрації промислових об'єктів; несприятлива структура промислового виробництва з високою концентрацією екологічно небезпечних виробництв; відсутність належних природоохоронних систем; низький рівень експлуатації існуючих природоохоронних об'єктів; відсутність або недосконалість надійного правового та економічного механізмів, які стимулювали б розвиток екологічно безпечних технологій та природоохоронних систем; відсутність належного контролю за охороною довкілля.

До основних антропогенних факторів розвитку екологічних проблем Україні слід віднести передусім великі промислові комплекси – споживачі сировини, енергії, води, повітря, земельних просторів і водночас найпотужніші джерела практично всіх видів забруднень (механічних, хімічних, фізичних, біохімічних).

В природоохоронній діяльності України необхідно: удосконалити систему управління за цим напрямом; виробити систему адміністративних, економічних, психологічних, освітніх заходів; виробити систему безпечних технологій внесення у ґрунт мінеральних добрив, отрутохімікатів; на науковий рівень підняти процес лісозаготівель, щоб до мінімуму звести від цього шкідливий вплив.

Проблема потребує розробки національної програми екологічного оздоровлення, яка може стати базою поступового нормування всіх компонентів природних комплексів, забезпечити контроль якості сільськогосподарської продукції у зв'язку з радіоактивним і хімічним забрудненням [1].

Сьогодні промислова екологія охоплює дуже широке коло проблем та питань охорони навколишнього середовища. Для їх вирішення потрібно: поглибити рівень наукових досліджень; розгорнути обґрунтування екологічних прогнозів для окремих регіонів та України в цілому. Для поліпшення екологічних характеристик промислового виробництва потрібно: посилити

моніторинг техногенного впливу підприємств на навколишнє природне середовище; впровадження міжнародних екологічних стандартів ведення бізнесу у власні компанії; в якості регулюючої функції удосконалити методологію визначення нормативів екологічних зборів з підвищенням їх ролі у відновленні природних екологічних параметрів навколишнього природного середовища; посилити систему економічного стимулювання підприємств і організацій до скорочення шкідливих викидів і поліпшення загального екологічного стану виробництва шляхом надання пільгових кредитів і регресивного оподаткування; переглянути розміри лімітів, які встановлюються для підприємств в залежності від регіональних граничних меж викидів і не враховують фактичного нанесеної шкоди навколишньому природному середовищу; поглиблювати наукові дослідження з проблем екологізації промислового виробництва, зокрема, щодо розробки дієвого економічного механізму стимулювання природоохоронної діяльності з боку держави (складено авторами з використанням [2]).

Вирішення глобальних проблем потребує міжнародного співробітництва та активізації зусиль щодо їх спільного вирішення. Слід говорити швидше не про абсолютне вирішення екологічної проблеми, а про перспективи хоча б часткового її вирішення. Слід підкреслити, що розвиток екологічної культури та людської свідомості, також стануть надійним фундаментом у справі вирішення екологічних проблем.

Список використаних джерел:

1. Екологічні проблеми промислового комплексу: [Електронний ресурс]. URL: <http://eco.com.ua/content/ekologo-ekonomichne-obgruntuvannya-racionalnogo-vodokoristuvannya-u-promislovomu-kompleksi>.
2. Екологізація виробництва : (текст) [Електронний ресурс]. URL: http://www.green-printing.ru/index.php?option=com_content&view=article&id=49&Itemid=2.